

Климович Ю.Ю.

Житомирський державний університет імені Івана Франка
julia.klymovych@zu.edu.ua

ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

The growing number of higher education students combining studies with professional work creates both opportunities for early career development and challenges related to workload and ineffective integration of theory and practice. Traditional models of organizing dual education of future EFL teachers often fail to meet students' needs due to rigid separation between academic learning and workplace experience. This study argues for the integration of flipped learning approach into dual education of future EFL teachers as a flexible pedagogical solution that enables students to access theoretical content asynchronously while engaging in active, practice-oriented learning during face to face interaction. Such an approach enhances the quality of learning outcomes, supports the development of learner autonomy and promotes more effective integration of future teachers' professional experience into the educational process.

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується зростанням кількості здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей, які на завершальних етапах навчання обирають індивідуальну освітню траєкторію та поєднують навчання в закладах вищої освіти з професійною діяльністю за фахом, наприклад, в закладах загальної середньої освіти, приватних школах іноземних мов, онлайн-курсах тощо. Така тенденція, з одного боку, свідчить про ранню професійну самореалізацію студентів, а з іншого – створює низку організаційних і педагогічних труднощів у процесі навчання.

Здобувачі вищої освіти, які працюють за спеціальністю, зобов'язані виконувати повний обсяг навчальної програми у визначені терміни, одночасно виконуючи професійні обов'язки вчителя іноземної мови на робочому місці. У результаті виникає дублювання навчальних і професійних видів діяльності, перевантаження студентів та зниження ефективності засвоєння теоретичного матеріалу. Водночас потенціал професійної діяльності таких студентів часто не використовується повною мірою в освітньому процесі, оскільки їх практичний досвід формально не інтегрований у зміст навчальних дисциплін.

З огляду на зазначене, дуальна форма здобуття освіти розглядається як доцільний та ефективний механізм організації навчання для майбутніх вчителів іноземних мов, які поєднують навчання з роботою. У межах дуальної освіти з'являється можливість оптимізувати освітній процес шляхом усунення

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Полілог культур: філологічна та культурологічна освіта в контексті сталого
розвитку» (м. Чернігів, 23–24 квітня 2026 р.)**

надлишкових або дублюючих навчальних завдань, що фактично відтворюють професійну діяльність студентів, а також забезпечити цілеспрямоване поєднання теоретичної підготовки в закладі вищої освіти з практичними результатами, отриманими в процесі роботи.

Згідно з Положенням про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти, завданнями дуальної форми здобуття освіти є:

1. підвищення якості підготовки фахівців-початківців, які є основою трудового потенціалу для інноваційного розвитку економіки країни, відповідно до сучасних вимог ринку праці і потреб роботодавців шляхом модернізації змісту та способів реалізації практичної складової освітнього процесу, підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання, посилення ролі роботодавців у системі підготовки фахівців на всіх етапах;

2. підвищення конкурентоспроможності випускників закладів освіти, скорочення періоду їх адаптації до професійної діяльності, сприяння росту рівня зайнятості молоді;

3. зміцнення механізму, що забезпечує інтеграцію освіти, науки і практичної діяльності в усіх галузях економіки, задля безперервного поступального руху завдяки тісній співпраці та прискореному обміну знаннями та інноваціями.

Варто зауважити, що у наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених дуальна освіта розглядається переважно в контексті організаційно-управлінських аспектів (Кравченко, 2020, р. 31), взаємодії ЗВО з роботодавцями (Тамаркіна, 2022, р. 224), формування професійних компетентностей (Hanushek, 2012, р. 31–32) тощо. Водночас питання педагогічного забезпечення дуальної освіти майбутніх вчителів іноземних мов, зокрема використання сучасних цифрових технологій навчання, залишаються недостатньо розробленими.

У Положенні про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти запропоновано основні моделі організації освітнього процесу, що передбачають:

- модель поділеного дня (кілька годин впродовж дня навчання відбувається в закладі освіти, – решта на робочому місці у роботодавця);
- модель поділеного тижня (кілька днів впродовж тижня навчання відбувається у закладі освіти, решта днів тижня – на робочому місці);
- блочна модель (чергування періодів навчання в закладі освіти та у роботодавця, коли один період передбачає один чи декілька тижнів, місяців, семестр);

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Полілог культур: філологічна та культурологічна освіта в контексті сталого
розвитку» (м. Чернігів, 23–24 квітня 2026 р.)**

- поєднання моделей.

Проте наш досвід роботи зі здобувачами освіти різних рівнів доводить, що організація навчального процесу, яка передбачає чітке розмежування теоретичного навчання в аудиторії та практичної діяльності на робочому місці, не завжди відповідає реальним можливостям студентів. У багатьох випадках майбутні вчителі не мають змоги дотримуватися послідовної моделі «навчання – практика», що зумовлює потребу в більш гнучких педагогічних рішеннях.

У цьому контексті доцільним є використання технології перевернутого навчання, яка забезпечує віддалений доступ студентів до теоретичних матеріалів на базі цифрової системи управління навчанням (СУН) у зручній та доречній для них час. Теоретичний контент (відеолекції, презентації, методичні матеріали), підготовлений викладачами та розміщений на платформі СУН, дає змогу здобувачам освіти опановувати теоретичні знання паралельно з професійною діяльністю. Натомість аудиторний час взаємодії з викладачем використовується для обговорення уроків, аналізу практичних педагогічних кейсів, виконання прикладних завдань, рефлексії щодо професійного досвіду студентів та планування подальших кроків у процесі формування професійної компетентності молодого фахівця.

Таким чином, поєднання дуальної форми здобуття освіти з технологією перевернутого навчання створює умови для одночасної інтеграції теоретичного навчання та практичної діяльності без жорсткого часово-просторового розмежування між ними. В перспективі це сприятиме підвищенню якості навчальних результатів, формуванню професійних компетентностей, розвитку навчальної автономії майбутніх вчителів іноземної мови та ефективнішому використанню їхнього професійного досвіду в освітньому процесі.

Література

Кравченко, О. (2020). Деякі аспекти історичного розвитку дуальної освіти в Європі. *Молодий вчений*, 8(84), 27–31. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-8-84-6>

Міністерство освіти і науки України. (2023). *Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти*: Наказ №426 від 13 квітня 2023 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0929-23#Text>

Тамаркіна, О. (2022). Дуальна освіта: проблеми впровадження. *Актуальні питання гуманітарії : міжвузівський збірник досліджень, що працюють з молоддю з робітників міста Дрогобича при Івано-Франківському університеті*, 47(4), 222–225. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-4-37>

Hanushek, E.A. (2012). Dual Education: Europe's Secret Recipe? *CESEifo Forum*, 13(3), 29–34.